

J 15,1-8 (vinný kmen a ratolesti)

Milé sestry a milí bratři,

když se pohybujeme v biblických výkladech, často se vracíme k Janovu evangeliu. Je takové jiné než synoptická evangelia. V 15.kapitole začíná pán Ježíš svou tzv. druhou řeč na rozloučenou.

Zabývá se v ní několika tématy, které jsou charakterizovány častým použitím určitých sloves. V té části, o níž chci dneska hovořit, je takovým sloveso sloveso „zůstávat“. Tohle sloveso předpokládá určitou vytrvalost, stálost, setrvání. Prostě výdrž.

Je zde uvedeno podobenství o kmeni a ratolestech. A jedná se o vinný kmen.

Dřevo z vinného keře nebylo příliš užitečné. Prorok Ezechiel to připomíná, když k neužitečnosti dřeva z vinné révy přirovnává jeruzalémské obyvatelstvo. **„Lidský synu, čím předčí dřevo vinné révy ostatní druhy dřeva, čím je její odnož mezi lesními stromy? Bere se z něho dřevo ke zhotovení nějakého výrobku? Nebo z něho vezmou dřevo na kolík, na který se zavěšuje různé náčiní? Hle, přikládá se na oheň a ten je pozře; když oba jeho konce pozře oheň a vzplane i jeho prostředek, hodí se k nějakému výrobku? Ani dokud bylo celé, nedal se z něho zhotovit žádný výrobek.“** (Ez 15,2-5)

Vzpomínám si na jakési dávné kázání faráře Jana Miřejovského v Praze u Klimenta, kdy vzpomínal na to, že patriarcha arménské ortodoxní církve nosí pokroucený kříž ze dřeva vinné révy jako vzácnou prastarou relikvii. Z toho je patrné, že i když bylo toto dřevo technicky nevyužitelné, těšila se vinná réva od počátků církve velké vážnosti. I dnešní podobenství na tom má zásluhu.

Vinná réva byla rostlinou, jež byla od pradávna na Blízkém východě pěstována, a tamní lidé s ní měli své zkušenosti.

Vzpomeňme si, že už Mojžíš, když vyslal zvědy do země zaslíbené, aby zjistili, jak ta země vlastně vypadá, přinesli na ukázkou vinný hrozen. A známe z různých dávných vyobrazení, že přinesli tak veliký vinný hrozen, že s ním i dva lidé měli co dělat.

Historie pěstování vína je tedy velice dlouhá. Lidé věděli, co víno potřebuje.

Pán Ježíš začíná svou řeč slovy: **„Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař.“**

Ten, kdo pečuje o růst všeho, tedy i vinné révy, je sám Bůh. Sebe Pán Ježíš přirovnává k vinnému kmeni a svého nebeského Otce k vinaři, který drží v ruce vinařský nůž a o keř pečuje.

„Každou mou ratolest, která nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla hojnější ovoce.“

Vinař musí pečovat o svou vinnou révu. Okopává, hnojí a také klestí, co je nadbytečné. Jenom ty ratolesti na kmeni, k nimž má přístup vzduch a slunce, tedy to, co je pro rostlinu životadárné, mohou přinášet ovoce. Ostatní ratolesti bez jakékoliv nostalgie musí být odřezány. To je pradávno pěstitelské pravidlo.

Za ten vinný kmen se prohlašuje Pán Ježíš. Přijímá péči svého Otce jako vinaře. Ježíš i jeho učedníci jsou podřízeni Bohu.

Bůh je takovým vinařem, který s rostlinou stále pracuje. Odřezává neplodné větve a plodným zvyšuje kondici.

Všimněme si, že Hospodin se tu chová jako moudrý vinař. Cítíme posun od prvního čtení z Izaiáše, které jsme dnes také slyšeli. Hospodin vysadil krásnou viničku, dobře ji založil, ale nestříhal ji a neprobíral, nýbrž jenom čekal, a urodila se odporná pláňata.

Jako by Bůh nechtěl už opakovat stejnou pěstitelskou chybu. A proto odřezává větve přebytečné, které nenesou žádné ovoce, ale nenechává zplanět ani ty, které na rostlině ponechá. I o ty pečuje, čistí je, aby nesly ovoce ještě lepší, kvalitnější a hojnější.

Milé sestry a milí bratři, to je velice srozumitelný příklad i pro nás nevinaře. Jenom ta větev, která neztratí spojení s kmenem, může růst. Jen do ní totiž prýští životodárná míza a jen tam se mohou vyvíjet plody.

To říká Pán Ježíš proto, abychom pochopili, jak je důležité se ho držet, jak je důležité udržovat životadárnou jednotu s ním, s tím vinným kmenem, abychom i my nesli ovoce. To, že vinař některé větve prořezává, nemá pro nás být důvodem ke strachu, že snad i my budeme vyříznuti. Je to součást celostní péče o plodný keř.

Tento oddíl má samozřejmě ještě další, hlubší smysl. Není to pouze příručka pro zahradníka.

Především si uvědomme, že toto vše říká Pán Ježíš jako součást své závěti na rozloučenou. Musíme jeho Slovo proto číst ve vztahu k Pánu Ježíši, který svou řeč na rozloučenou pronáší.

Jeho učedníci, ti, kteří dál ponese jeho ideje, nebudou moci nic dokázat, pokud se od něj, od svého životadárného kmene, oddělí. I kdyby se pak sami sebevíce snažili, i kdyby podávali sebevětší výkony, i kdyby hromadili ty nejlepší skutky, pokud nebudou spojeni se svým Pánem, nesvedou nic.

Tady totiž vůbec nejde o nějaké zvláštní výkony. Tady jde o to, že jejich život je z Krista, projevovalo v jejich konání, ale stejně tak i v jejich čekání a neustálém hledání, aby se při nich projevoval život, který má svůj trvalý základ v Ježíši Kristu, Božím Synu. Tak jako se pozná živý vinný kmen podle toho, že nese ovoce, tak i naše víra bude živá jenom tehdy, ponese-li plody. A má-li nést plody, pak musí být pevně spojena s Kristem. Kdyby žádné plody nepřinášela, byla by i sama ta víra suchá

a prázdná jako odlomená ratolest. Ostatně evangelista Matouš jasně říká: „**Po ovoci poznáte je.**“ (Mt 7,16).

A pak je tu ještě další hluboký smysl Ježíšových slov. Ježíš začíná svou řeč slovy „**já jsem**“ (egó eimi), která jeho Slovo vždycky zdůrazňují.

Sousloví „*já jsem*“ slyšíme tehdy, když Ježíš vyjadřuje něco, co je součástí Boží spásy, co je jedinečné v tom, že nám tím zjevuje vůli svého Otce. *Já jsem*. Jednou říká, *já jsem chléb života věčného*, jindy *dveře k Otci* – prostě, *já jsem zdrojem života víry, nového života, já jsem zdrojem naděje nového života.*

Vždy je třeba zbystřit, říká-li Ježíš „*já jsem*“. I z hořícího keře na poušti se přece ozval Hospodin, aby se představil: „**Jsem, který jsem.**“ Toto jeho „*jsem*“ je konstatováním samé jeho existence, je to pojmenování Boží.

A Pán Ježíš zdůrazňuje ještě jedno slovíčko: „**Já jsem ten pravý vinný kmen.**“ Jako by chtěl vyjádřit, že ne vše, co se za něj vydává, je to pravé. V našem světě přece existuje řada plagiátů.

I v samotné bibli se obraz vinné révy objevuje častěji. Slyšeli jsme ho v úvodním žalmu, ale i v písni o vinici z Izaiáše. Vesměs je ale Boží radost z nadějně zasazené rostliny vystřídána smutkem nad jejím zplaněním.

Nyní však *konečně přichází* ten, který je plný té pravé naděje, který nás ujišťuje, že on je ten pravý vinný kmen, protože on přináší skutečnou, pravou, spásu od Otce.

Pak se Ježíš zase obrací k posluchačům, ke svým věrným. Pro ně je určeno to slovo, že i ty živé ratolesti musí být čištěny. I na nich vinař pracuje, aby ovoce jejich víry nikdy nezplanělo, ale bylo stále lepší a hojnější. „**Vy jste již čisti pro slovo, které jsem k vám mluvil,**“ říká. „**Zůstaňte ve mně a já ve vás,**“ pokračuje.

Jste čisti, ale pečujte o svou čistotu. Nezanášejte průduchy své naděje malichernými zbytečnostmi.

A pak Ježíš dál svou řeč rozvíjí. Evangelista Jan to činí svým typickým způsobem, kdy jakoby opakovaně kolem jednoho tématu krouží a stále přidává něco nového a konkrétnějšího, stále ten zprvu jen hrubě načrtnutý obraz upřesňuje. Postupně pak ten jenom načrtnutý obraz činí stále plastičtější, hutnějším a naplněnějším.

„**Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne; pak ji seberou, hodí do ohně a spálí.**“

Když ve mně zůstanete, ponese hojné ovoce. Beze mne nic nedokážete, neboť jedině ve spojení se mnou je vaše síla.

Když nezůstanete a oddělíte se, pak jako ta odříznutá ratolest uschnete. Já jsem vinný kmen, vy jste jeho ratolesti. Jedno patří k druhému a nemůže se oddělit. Kdybyste se oddělili, stanete se jenom materiálem pro oheň. Budete vrženi do ohně a spáleni, jako vše nepotřebné.

Je zajímavé, že tahle řeč, když ji čteme, na nás přesto nepůsobí jako výhružka. Myslím, že naopak nás pohltí spíš touha zůstat v pevném spojení s tím, který je zdrojem života ve světle, s Ježíšem Kristem. Není to tedy motivace negativní, ale silně pozitivní.

„Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám,“ pokračuje.

Ježíš vyjadřuje smysl víry, která přináší naději. Zůstanete-li napojeni na životodárnou mízu pravého vinného kmene, zůstanou ve vás také moje Slova, která jsem vám říkal a předával. To je vlastně ta síla, která ze mne pro vás vychází, protože mne můj Otec poslal, abych byl s vámi a vás posiloval. Zůstaneme-li takto navzájem pevně propojeni ve víře, pak poroste i vaše naděje.

Pak to, oč budete prosit, se vám stane. Prosba k Bohu ve jménu Pána Ježíše Krista je mocnou silou. Modlitba má nesmírnou moc a člověk tuto sílu mnohdy pochopí až ve chvíli, kdy je opravdu v úzkých. Vědomí, kolik lidí se za stejnou věc modlí, dává velikou posilu a kuráž.

„Prostě, oč chcete, a stane se vám.“ Vyslyší vás Otec v nebesích, který si mne zamiloval.

Mohlo by nás zarazit, jak široký rozptyl pro modlitbu tady Pán Ježíš nabízí. *Oč chcete, o to se modlete*. Mohlo by se zdát, že je to až příliš voluntaristické, předem slíbit všechno, co chceme, že dostaneme.

Pán Ježíš si může dovolit nabídnout takovou šíři, protože tu už vzniklo spojení, ono zůstávání v Kristu a trvalé přebývání s ním. Modlitebník zůstává v Kristu spojen s Bohem a ví, že Boží vůle bude naplněna.

Nemodlí se proto za něco, co dokáže sám s Boží pomocí naplnit, nemodlí se ani za to, čím by druhému ublížil. Miluje Boha v Kristu Ježíši, miluje i svoje bratry a sestry. Ví, že Bůh také miluje jeho. V tomto směru se pak také dál rozvíjí Ježíšova řeč na rozloučenou, kterou ale dnes už sledovat nebudeme.

Tím, že budete prosit a současně ve mně budete zůstávat, tím také ve vás zůstanou má Slova, říká Ježíš. Pak věřte, že to, oč budete prosit, se vám splní. Bůh miluje člověka, který má otevřené a čisté srdce.

Mého Otce nejlépe a nejúplněji oslavíte tím, že sami ponesete hojné ovoce a budete mými učedníky.

Milé sestry a milí bratři, základním předpokladem je dobře vnímat jednotu mezi Otcem a Synem. „**Já a Otec jedno jsme.**“ (J 10,30)

Ježíš chce, abychom byli jeho učedníky. A tím, že budeme Kristovými učedníky, budeme oslavovat a vzdávat slávu také Otcí, nejenom jeho Synu.

Zůstávat v Synu, znamená viditelně oslavovat velikost Otcovu, protože on je dobrým původcem všeho. Tím, že my jsme a zůstáváme Kristovými učedníky, viditelně se napojujeme na Boží slávu. Plníme nejenom vůli Synovu, ale i Otcovu. A tím ho také oslavujeme.

Amen